

معرفی اجمالی

ساحت خرافات

ضمیمه ی شماره ۱۹/۶ کتاب معرفی حکمت سرا

www.hekmatjoo.ir

ویرایش دی ۹۳

فهرست:

- ۱- تعریف ساحت..... ۲
- ۲- بیان هدف و ضرورت ارائه ی ساحت..... ۵
- ۳- ارائه ی تعریف و طبقه بندی حوزه های کلی..... ۶
- ۴- طبقه بندی و تعریف عناوین اصلی..... ۷
- ۵- تعیین جایگاه کاربرد ی عناوین اصلی..... ۱۰
- ۶- معرفی کتب و منابع موجود..... ۱۲
- ۷- معرفی متفکران و راه های ارتباطی با ایشان..... ۱۴
- ۸- ارائه ی تاریخچه ساحت..... ۱۵
- ۹- تعیین حداقل های ساحت..... ۲۳
- ۱۰- تعیین حداقل پیشنهادها برای ساحت..... ۲۴
- ۱۱- انطباق محتوای ساحت با کتب نظام فعلی..... ۲۵
- ۱۲- آسیب شناسی ساحت..... ۲۶
- ۱۳- شیوه های اختصاصی ارائه ی محتوای ساحت..... ۲۷
- ۱۴- معرفی ارزیابان و تصدیقگران ساحت..... ۲۸

یا حکیم

۱- تعریف ساحت جغرافیا

جغرافیا علمی است که فرآیند توسعه الگوهای فضایی انسان را در قالب زمان و مکان مطالعه و بررسی می‌کند. جغرافیا علم مطالعه پدیده‌ها و پراکندگی آنها در مکان و زمان می‌باشد.

ریشه، معنی و مفهوم واژه «جغرافیا»:

اصل کلمه یونانی و به صورت «جئوگرافیا» بوده و معرب آن «الجغرافیه» و واژه «جغرافی» و «جغرافیا» که هر دو در زبان فارسی متداول و دارای یک معنی می‌باشند از زبان عربی گرفته شده است.

در زبان انگلیسی Geography (جئوگرافی) آمده و اسمی مرکب است و از دو بخش.

از مجموعه تعاریف چنین استنباط می‌شود که جغرافیا بیان رابطه میان محیط و انسان تلقی می‌شود. بنابراین دو بعد اصلی جغرافیا انسان و محیط است. تأثیر و نقش انسان بر محیط زندگی و تأثیر محیط بر زندگی جوامع انسانی در جغرافیا مورد بررسی قرار می‌گیرد. با در نظر گرفتن میزان تأثیر هر یک از این ابعاد بر یکدیگر انواع مکاتب جغرافیایی بوجود آمده است. به عنوان مثال عده‌ای معتقدند انسان به طور کامل تحت تأثیر محیط است و محیط طبیعی حتی بر خلق و خو و عادت‌های رفتاری گروه‌های انسانی متأثر است و از این منظر قائل به جبر جغرافیایی می‌باشند و در سر دیگر طیف عده‌ای معتقدند انسان با بهره‌گیری از تکنولوژی به طور کامل به طبیعت مسلط می‌باشد. نتیجه این نظر بهره‌کشی بیش از اندازه از طبیعت و مشکلات متعدد زیست محیطی می‌باشد.

از حدود ۵۰ سال پیش جغرافی دانان بعد دیگری را در تعریف جغرافیا اضافه کردند و آن زمان است. به این ترتیب جغرافیا ارتباط میان محیط، انسان و زمان را بیان می‌کند. آنچه بسیاری از دانشمندان جغرافیا بر سر آن توافق نظر دارند اصل محیط به عنوان یک بستر و پدیده، و انسان به عنوان بستر و پدیده‌ای دیگر

است. هیچ یک از جغرافیدان‌ها در اینکه این دو مفهوم و دو واژه در کانون مطالعات جغرافیایی هستند اختلاف نظر ندارند. بنابراین ما نظریه پردازی در جغرافیا و ارتباط آن با علوم انسانی را براساس این وجه مشترک که از جغرافیا ارائه شده است و اتفاق نظر بر آن وجود دارد عرضه می‌کنیم.

تصورات بسیار گوناگون و گاه غلطی از جغرافیا وجود دارد. جغرافیا فقط دانستن نام مکان‌ها و نقشه برداری نیست هر چند که هر دوی آنها در مطالعات جغرافیا بسیار مهم هستند. جغرافیا علم مطالعه و توصیف چشم اندازهای طبیعی، کوه‌ها، آب و هوا، رودخانه‌ها و انسانها در ارتباط با یکدیگر است. علم جغرافیا یکی از بهترین راه‌ها برای مطالعه جهان است. تعاریف زیر گزیده‌ای از تعاریفی است که برای علم جغرافیا مطرح شده است:

- علم جغرافیا از علوم اجتماعی است که تمرکز اصلی آن بر روی پراکندگی مکانی انسانها و پدیده‌های فیزیکی زمین است.

- مطالعه ارتباط بین انسان‌ها و محیط زیست آنها با تاکید بر روی پراکندگی مکانی و محیط زیست در مقیاس‌های گوناگون

- جغرافیا علم نگارش زمین و وصف احوال طبیعی، انسانی، اقتصادی، و اجتماعی آن است.

- جغرافیا شناخت محیط انسان در گذشته، حال و آینده است.

- جغرافیا، مشخصات متغییر مکانی از مکان دیگر سیاره زمین را به عنوان جایگاه انسان مطالعه می‌کند.

- جغرافیا درصدد تفسیر مفهوم و اهمیت تشابهات و اختلافات بین مکان‌ها با توجه به رابطه علت و معلولی است.

- جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که از مشخصات مناطق و نواحی مختلف زمین و پراکندگی پدیده‌های گوناگون سطح زمین اعم از طبیعی و انسانی و بالاخره از روابط انسانی و

محیط که خود باعث به وجود آمدن پدیده های انسانی است و نیز از روابط متقابل پدیده های فوق بحث می کند.

وظیفه اصلی علم جغرافیا توجه به تأثیرات متقابل انسان و طبیعت یا عمل و عکس العمل است. در حقیقت فکر جغرافیایی، توانایی شناخت چشم اندازهای مختلف و وابستگی چهره های طبیعی و انسانی به یکدیگر و دریافت نتایج حاصل از آن است.

پس می توان گفت که علم جغرافیا، از طریق تفکر و کاربرد، جهان ما را شکل می دهد و جغرافیدانان به منزله متخصصین محیط جغرافیایی، راهگشا، برنامه ریز، هدایت گر، کشتیان، مشاهده گر، آموزش دهنده، منتقد و بالاخره زندگی بخش به مکان های شناخته می شوند. نتیجه آنکه، با تغییر شرایط اجتماعی، محتوای تعاریف جغرافیا نیز تغییر می یابد.

۲- بیان هدف و ضرورت ارائه‌ی ساحت جغرافیا

در قرآن کریم در مورد خلقت انسان می‌فرماید "انی جاعل فی الارض خلیفه" و در جای دیگر می‌فرماید "یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انثی و جعلناکم شعوباً و قبائل ... " و از طرفی می‌فرماید "انا لله و انا الیه راجعون". بنابراین خداوند انسان را در زمین و به صورت اجتماعی خلق کرد تا بر اساس حیات طبیعه به کمال برسد و به سوی او باز گردد. بنابراین نحوه زیست و رابطه او با محیط طبیعی (ارض) و اجتماعات انسانی در نیل به کمال مورد نظر مؤثر است. جغرافیا می‌کوشد تا با تعریف بهترین رابطه بین انسان با محیط و انسان با انسان، بستر لازم جهت رسیدن به کمال انسانی را فراهم کند.

۳- طبقه بندی حوزه های کلی ساحت جغرافیا

عنوان اصلی	حوزه های کلی	الف) جغرافیای طبیعی	ب) جغرافیای انسانی	پ) جغرافیای ناحیه ای	ت) جغرافیای کاربردی و مکتب های جغرافیایی
۱	ژئومرفولوژی	جغرافیای اجتماعی	جغرافیا و برنامه ریزی شهری	جغرافیای آنارشیستی	
۲	آب و هواشناسی	جغرافیای اقتصادی	جغرافیا و توسعه پایدار	مکتب جغرافیای اکولوژیک	
۳	جغرافیای آبها	جغرافیای جمعیت	جغرافیا و توسعه روستایی	مکتب جغرافیای انتقادی	
۴	جغرافیای زیستی	جغرافیای روستایی	جغرافیا و صنعت توریسم	مکتب جغرافیای رادیکال	
۵	هیدرولوژی	جغرافیای سیاسی		مکتب جغرافیای رفتار فضایی	
۶	جغرافیای ریاضی	جغرافیای صنعتی		مکتب جغرافیای ساختاری	
۷	کارتوگرافی و سنجش از دور	جغرافیای کوچ نشینی		مکتب جغرافیای فرهنگی	

۴- طبقه بندی و تعریف عناوین اصلی ساحت جغرافیا

علم جغرافیا با توجه به پیشرفت و ترقی علوم دیگر و با نظر داشت تکامل جامعه بشری تعاریف جدید، مدرن و نوینی به خود گرفته؛ و همچنین به شاخه ها، شعبات و گرایش هایی به شرح زیر تقسیم بندی شده است.

۱- جغرافیای انسانی شامل: جغرافیای اجتماعی، جغرافیای اقتصادی، جغرافیای پزشکی، جغرافیای تاریخی، جغرافیای جمعیت، جغرافیای حمل و نقل و ارتباطات، جغرافیای روستایی، جغرافیای سیاسی، جغرافیای صنعتی، جغرافیای کشاورزی، جغرافیای کوچ نشینی، جغرافیای نظامی.

۲- جغرافیای طبیعی شامل: جغرافیای آبها و اقیانوسها، جغرافیای ریاضی (زمین درفضا)، جغرافیای زیستی، آب و هواشناسی (اقلیم شناسی)، ژئومورفولوژی، هیدرولوژی، کارتوگرافی.

۳- جغرافیای ناحیه ای شامل: جغرافیا و استراتژی ملی، جغرافیا و برنامه ریزی شهری، جغرافیا و توسعه پایدار، جغرافیا و توسعه روستایی، جغرافیا و صنعت توریسم، جغرافیا و آمایش محیط، جغرافیا و برنامه ریزی مسکن

۴- جغرافیای کاربردی و مکتبهای جغرافیای شامل: مکتب جغرافیای آنارشیستی، مکتب جغرافیای اکولوژیک، مکتب جغرافیای انتقادی، مکتب جغرافیای رادیکال، مکتب جغرافیای رفتار فضایی، مکتب جغرافیای ساختاری، مکتب جغرافیای فرهنگی.

الف - ژئومورفولوژی:

ژئومورفولوژی از جمله گرایش های جغرافیای طبیعی می باشد. ژئومورفولوژی از اشکال زمین، پیدایش، تکوین و پراکندگی آنها بحث می کند. ژئومورفولوژی دینامیک درونی و ژئومورفولوژی دینامیک بیرونی از اجزای اصلی تشکیل دهنده ژئومورفولوژی به حساب می آیند. ژئومورفولوژی دینامیک درونی به مجموعه عوامل درونی موثر در تشکیل اشکال سطح زمین، گفته می شود که چگونه دینامیک درونی، اشکال اولیه سطح زمین را می سازند. ژئومورفولوژی دینامیک بیرونی به مجموعه عوامل بیرونی موثر در شکل گیری تدریجی سطح زمین، همزمان و پس از عمل دینامیک درونی اشاره دارد.

ب- آب و هواشناسی:

آب و هواشناسی به عنوان یکی از گرایش های جغرافیایی طبیعی با هواشناسی که یکی از گرایش های فیزیک می باشد، متفاوت است. در آب و هواشناسی، وضعیت جو(اتموسفیر) طی سال های متمادی مورد بررسی قرار می گیرد تا ما آب و هوای یک ناحیه جغرافیایی را شناسایی کنیم. مثلا پس از بررسی پارامترهای جوی در زمان سه دهه در استان لرستان به این نتیجه می رسیم که در استان لرستان آب و هوای معتدل کوهستانی حکمفرماست. در حالی که در هواشناسی حالت آبی و زود گذر جو را برای دست یابی به عناصری هم چون دما، رطوبت و فشار هوا مورد بررسی قرار می دهیم.

جغرافیای انسانی:

جغرافیای انسانی دیگر گرایش عمده و مهم در علم جغرافیا محسوب می گردد و کلیه شعب جغرافیا که به جغرافیای طبیعی تعلق ندارند مانند جغرافیای فرهنگی، جغرافیای اقتصادی، جغرافیای تاریخی، جغرافیای سیاسی، جغرافیای ناحیه ای، جغرافیای اجتماعی و جغرافیای شهری جزء جغرافیای انسانی به حساب آورده و تحت عنوان کلی جغرافیای انسانی مورد بحث قرار داده اند.

جغرافیای انسانی به موازات علم جغرافیا از سه جزء مشخص ترکیب شده که با همدیگر پیوستگی مداوم دارند. اول گسترش یا پراکندگی مکانی جمعیت(شامل تعداد، مشخصات و فعالیت های آن)، دوم روابط اکولوژیک موجود بین جمعیت و محیط زیست آن(سیستم انسان، بیوسفر) و سرانجام ناحیه بندی جغرافیایی که از جمع دو جزء فوق به وجود می آید و پراکندگی های خاص پدیده های جغرافیایی را روی زمین به وجود می آورد. باید دانست که این سه جزء در هر مقیاس مطالعه ای از یک محله یا بخش یک شهر گرفته تا کره زمین به طور کلی همواره مد نظر بوده و اساس ناحیه بندی های جغرافیایی را به وجود می آورد.

از مهم ترین گرایش های جغرافیای انسانی در ایران در مقاطع تحصیلات تکمیلی می توان از جغرافیای سیاسی، جغرافیا و برنامه ریزی شهری، جغرافیا و برنامه ریزی روستایی و جغرافیا و صنعت توریسم نام برد که این گرایش ها در برخی از دانشگاه های معتبر ایران تدریس می شوند.

الف - جغرافیای روستایی:

بررسی کلی پدیده های بنیادی زندگی روستایی در محیط های گوناگون طبیعی، اقتصادی و اجتماعی است. جغرافیای روستایی بررسی الگوها، شالوده ها و کارکردهای مسکن روستایی است.

ب - جغرافیای شهری:

از پراکندگی جغرافیای شهرها و علت وجودی آنها، همچنین از مورفولوژی، وسعت، نقش، بهره برداری از زمین های داخل شهرها، بررسی نقش یابی مناطق شهری، توسعه شهر و نتایج آن، تاثیر شهر در نواحی اطراف و منطقه نفوذ خود و بالاخره از مسایل و مشکلات شهری در زمان حال و آینده بحث می کند.

ج - جغرافیای سیاسی:

یکی دیگر از گرایش های جغرافیا، جغرافیای سیاسی می باشد که شاخه ای از جغرافیای انسانی می باشد.

جغرافیای سیاسی به طور کلی درگیر تحلیل پدیده های سیاسی است ضمن اینکه به تظاهرات و اختصاصات فضایی فرایند سیاسی نیز توجه دارد.

جغرافیای سیاسی یکی از زیر مجموعه های تخصصی دانش گسترده جغرافیا است که روابط متقابل فضا و سیاست و پدیده های حاصل از آن را در مقیاس محلی، ملی، منطقه ای و جهانی مورد پژوهش، بررسی و تحلیل قرار می دهد.

ژئوپلیتیک به عنوان شاخه ای از جغرافیای سیاسی به آن بخش از معرفت بشر اطلاق گردید که به معلومات ناشی از ارتباط بین جغرافیا و سیاست مربوط می شد. این شاخه علمی از زمان وضع آن، طی یک قرن گذشته، از نظر مفهومی و فلسفی دچار شناوری و گاهی رکود بوده و همانند برخی رشته های علمی دیگر هنوز بر سر موضوع و ماهیت آن اتفاق نظر وجود ندارد.

۵- تعیین جایگاه کاربردی عناوین اصلی ساحت جغرافیا

سطح عمومی:

- ۱- قدردانی از خالق جهان و مواهب الهی همراه با شناخت اسرار جهان آفرینش
- ۲- تقویت علاقه به سرزمین ایران
- ۳- توانایی جهت یابی، قرائت نقشه، فهم مقیاس و ...
- ۴- تقویت حس مسئولیت نسبت به حفاظت محیط زیست
- ۵- تقویت علاقمندی به بهره‌برداری درست و عاقلانه از منابع و محیط
- ۶- تقویت حس احترام به سایر ملل و فرهنگ‌ها و حس همدردی با ملل محروم
- ۷- آشنایی با مخاطرات طبیعی و توانایی برخوردی مناسب با مخاطرات طبیعی
- ۸- آشنایی با ویژگی‌های نواحی جغرافیایی در مقیاس‌های متفاوت
- ۹- ارتقای بینش و بیداری سیاسی نسبت به اوضاع سیاسی ایران و جهان
- ۱۰- آشنایی با شیوه‌های زندگی و فرهنگ و رسوم جوامع مختلف

سطح تخصصی:

- ۱- تأسیس دفاتر مهندسين مشاور شهری و روستایی
- ۲- توانایی تنظیم طرح‌های جامع و تفصیلی شهری و طرح‌های هادی
- ۳- امکان حضور در سطوح مختلف مدیریتی در سازمان‌ها و مراکز مختلف همچون شهرداری، استانداری، مسکن و شهرسازی، وزارت کشور، نیروهای مسلح و شورای اسلامی شهر و روستا، سازمان هواشناسی،

سازمان زمین شناسی، وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت از محیط زیست، سازمان نقشه برداری کشور، سازمان جغرافیای نیروهای مسلح و ...

۴- توانایی مدیریت و انجام طرح ها و پروژه های محلی، روستایی، شهری، منطقه ای و ملی

۵- توانایی انجام طرح های کلان ملی همچون آمایش سرزمین، احداث شهرهای جدید، مدیریت منابع آب، پدافند غیرعامل، مدیریت بحران و ...

۶- توانایی تدریس در سطوح مختلف آموزش و پرورش و آموزش عالی

۷- توانایی تهیه طرح های مربوط به تقسیمات کشوری، امور نظامی، امور سیاسی دولت مانند امور پناهندگان، مبادلات و تجاوزات مرزی و ...

۶- معرفی کتب و منابع موجود پیرامون ساحت جغرافیا

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر	سطح
۱	جغرافیای زیستی	احمدی، فروغ	انتشارات پیام نور	حکمت جو
۲	زمین شناسی برای جغرافیا	اسدیان، خدیجه	دانشگاه تهران	مدیر ساحت و حکمت جو
۳	جغرافیای جمعیت ایران	جوان، جعفر	انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد	مدیر ساحت و حکمت جو
۴	شهرنشینی در ایران	حسامیان، فرخ و اعتماد، گیتی	انتشارات آگاه	مدیر ساحت و حکمت جو
۵	اصول و مفاهیم ژئوپلیتیک	حافظ نیا، محمد رضا	آب و هوا و محیط زیست	مدیر ساحت
۶	آب و هوا و محیط زیست	خالدی، شهریار	قومس	مدیر ساحت و حکمت جو
۷	اصول و مبانی جغرافیای شهری	خمر، غلامعلی	قومس	مدیر ساحت
۸	فرآیند برنامه ریزی شهری در ایران	رهنمایی، محمد تقی	انتشارات سمت	مدیر ساحت
۹	مبانی جغرافیایی روستایی	سعیدی، عباس	انتشارات سمت	مدیر ساحت و حکمت جو
۱۰	اندیشه‌های نو در فلسفه جغرافیا	شکوئی، حسین	انتشارات گیتاشناسی	مدیر ساحت و حکمت جو
۱۱	فلسفه‌های محیطی و مکتب‌های جغرافیایی	شکوئی، حسین	انتشارات گیتاشناسی	مدیر ساحت و حکمت جو
۱۲	جغرافیای شهری	شکوئی، حسین	دانشگاه تبریز	مدیر ساحت و حکمت جو
۱۳	دیدگاه‌های نو در جغرافیای شهری	شکوئی، حسین	انتشارات سمت	مدیر ساحت
۱۴	شناخت و فلسفه جغرافیا، تهران	شکوئی، حسین	انتشارات پیام نور	مدیر ساحت
۱۵	فلسفه ی جغرافیا،	شکوئی، حسین	دانشگاه تهران	مدیر ساحت و حکمت جو
۱۶	مبانی جغرافیایی انسانی	صفی نژاد، جواد،	دانشگاه تهران	مدیر ساحت

مدیر ساحت	قومس	علایی طالقانی، محمود	ژئوفولوژی ایران	۱۷
مدیر ساحت	دانشگاه پیام نور	محمودی، فرج ا...،	ژئومورفولوژی دینامیک	۱۸
مدیر ساحت و حکمت جو	انتشارات دانشگاه آزاد	مستوفی المالکی، رضا	شهر و شهرنشینی در مسیر جغرافیای ایران	۱۹
مدیر ساحت	انتشارات دانشگاه اصفهان	مسعودیان، سید ابوالفضل و کاویانی، محمد رضا	اقلیم شناسی ایران	۲۰
مدیر ساحت و حکمت جو	انتشارات امیر کبیر	فنی، زهره	مقدمه ای بر تاریخ علم جغرافیا	۲۱
مدیر ساحت و حکمت جو	سمت	میرحیدر، دره	جغرافیای سیاسی	۲۲
مدیر ساحت	دانشگاه پیام نور	نظریان، علی اصغر	جغرافیای شهری ایران	۲۳
مدیر ساحت	انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران	شیعه، اسماعیل	مقدمه ای بر مبانی برنامه ریزی شهری	۲۴
مدیر ساحت	انتشارات سمت	زیاری، کرامت الله	برنامه ریزی شهرهای جدید	۲۵
مدیر ساحت	انتشارات سمت	کاویانی، محمد رضا و علیجانی، بهلول	مبانی آب و هوا شناسی	۲۶
حکمت جو	انتشارات پیام نور	علیجانی، بهلول	آب و هوای ایران	۲۷
مدیر ساحت و حکمت جو	قومس	مطیعی، محمد حسن	برنامه ریزی روستایی با تاکید بر ایران	۲۸
مدیر ساحت	انتشارات دانشگاه یزد	زیاری، کرامت الله	اصول و روشهای برنامه ریزی منطقه ای	۲۹
مدیر ساحت و حکمت جو	دانشگاه تهران	کردوانی، پرویز	منابع و مسائل آب در ایران	۳۰
مدیر ساحت و حکمت جو	دانشگاه تهران	کردوانی، پرویز	جغرافیای خاک ها	۳۱

۷- معرفی متفکران و راه های ارتباطی با ایشان پیرامون ساحت جغرافیا

ردیف	نام و نام خانوادگی	تخصص	راه های ارتباطی
۱	دکتر محمد حسن گنجی	جغرافیای عمومی	-
۲	دکتر محمد حسین شکویی	جغرافیای شهری	-
۳	دکتر حسین آسایش	جغرافیای روستایی	عضو هیئت علمی گروه جغرافیا دانشگاه آزاد اسلامی تهران (واحد علوم و تحقیقات)
۴	دکتر پرویز کردوانی	کویر شناسی	استاد بازنشسته گروه جغرافیا دانشگاه تهران
۵	دکتر فرج اله محمودی	ژئومورفولوژی	عضو هیات علمی دانشگاه تهران
۶	دکتر جواد صفی نژاد	جغرافیای روستایی	استاد بازنشسته گروه جغرافیا دانشگاه تهران
۷	دکتر ید اله فرید	جغرافیای انسانی	عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی (واحد اهر)
۸	دکتر کرامت الله زیاری	برنامه ریزی شهری	عضو هیات علمی دانشگاه تهران <i>zayyari@yahoo.com</i>
۹	دکتر عباس سعیدی	زمین شناسی و تعاون روستایی	عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی <i>Asaidi@cc.sbu.ac.ir</i>
۱۰	دکتر احمد پور احمد	برنامه ریزی شهری و منطقه ای	عضو هیات علمی دانشگاه تهران <i>apoura@ut.ac.ir</i>
۱۱	دکتر سیدحسن مطیعی لنگرودی	برنامه ریزی روستایی	عضو هیات علمی دانشگاه تهران <i>shmotiee@ut.ac.ir</i>
۱۲	دکتر علی اصغر نظریان	برنامه ریزی شهری و منطقه ای	استاد بازنشسته دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات <i>as_nazarian@yahoo.com</i>
۱۳	دکتر تقی رهنمایی	جغرافیای روستایی	عضو هیات علمی دانشگاه تهران <i>rahnemai1323@yahoo.com</i>
۱۴	دکتر علی اصغر رضوانی	برنامه ریزی شهری	عضو هیات علمی مؤسسه آموزش عالی میراث فرهنگی <i>rezvani@miras.ac.ir</i>
۱۵	دکتر حسن حسینی ابری	جغرافیای روستایی	-
۱۶	دکتر جمشید جداری عیوضی	ژئومورفولوژی	استاد بازنشسته دانشکده جغرافیای دانشگاه تهران
۱۷	دکتر محمد جعفر زمریدیان	ژئومورفولوژی	عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد <i>zomorodian@ferdowsi.um.ac.ir</i>
۱۸	دکتر بهلول علیجانی	اقلیم شناسی	عضو هیات علمی دانشگاه خوارزمی <i>alijani@yahoo.com</i>
۱۹	دکتر ابوالفضل مسعودیان	اقلیم شناسی	عضو هیات علمی دانشگاه اصفهان <i>geo.ui.ac.ir@s.a.masoudian</i>
۲۰	دکتر محمد رضا کاویانی	اقلیم شناسی	استاد بازنشسته دانشگاه اصفهان
۲۱	دکتر دره میر حیدر	جغرافیای سیاسی	استاد بازنشسته دانشگاه تهران
۲۲	دکتر محمدرضا حافظ نیا	جغرافیای سیاسی	عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس <i>hafezn_m@modares.ac.ir</i>

۸-ارائه‌ی تاریخچه ساحت جغرافیا

تلاش برای تأمین غذا، سرپناه، امنیت و بقا از همان ابتدای پیدایش انسان آغاز شد و همه این‌ها مستلزم شناخت جهان پیرامون بود. از زمانی که انسان توانایی شناخت و درک محیط زندگی خود را پیدا کرد، نگرش جغرافیایی پایه ریزی گردید. به تدریج با گسترش جوامع و ارتباطات بین آنها و نیز اتفاقاتی همچون یکجانشینی و در نهایت شهرنشینی، علم جغرافیا نیز پیشرفت کرد.

بدون شک کسی که نمی‌تواند ادعا داشته باشد که منشاء علم جغرافیا در چه قرن و چه تاریخی به صورت سیستماتیک امروزی بوده است، چون بشر از خلقت خود با جهت‌گیری و استفاده از خورشید، ستارگان، کوه‌ها و دریاها همواره از مسائل جغرافیا به صورت ناخواسته مدد گرفته و چاره‌ای جز این نداشته است.

بطور کلی سیر تحولات جغرافیا را به چهار دوره متفاوت می‌توان تقسیم‌بندی کرد: دوره قدیم، قرون میانه، اکتشافات جغرافیایی (رنسانس) و دوره جدید.

در دوره قدیم، تأکید بر روش‌های اندازه‌گیری، روش‌های مشاهده، شناسایی مرزهای زمین و موضوعاتی از این دست بود و پیشگامان این دوره یونانی‌ها و بابلی‌ها بودند.

شالوده جغرافیا را می‌توان در فرهنگ‌های دیرینه، از قبیل چین باستان، سده‌های میانه و دوران باستان ردیابی کرد. یونانیان نخستین بار جغرافیا را با هر دو سرفصل هنر و دانش یافته بودند و این را با نقشه‌نگاری، فلسفه، ادبیات و ریاضیات به دست آورده‌اند.

طالس ملطی (۵۴۸ تا ۶۲۴ پیش از میلاد)، دانشمند و فیلسوف یونانی و بنیانگذار علم هندسه، نخستین کسی است که نظریه‌ای در باب عالم و آفرینش ارائه داد و احتمالاً به کروی بودن زمین پی برد و علم هندسه را ژئومتری (اندازه‌گیری زمین) نامید.

ارسطو، اندیشمند معروف یونانی (۳۲۲ تا ۳۸۴ پیش از میلاد) کرویت زمین را ثابت کرد و حدود عالم شناخته شده آن زمان را مشخص کرد.

اراتستن (۱۹۲ تا ۲۷۳ حدود پیش از میلاد) منجم و ریاضیدان مشهور یونانی به عنوان نخستین جغرافیدان بزرگ روزگار باستان، نخستین شیوه علمی اندازه گیری و محاسبه پیرامون کره زمین را وضع کرد و کتابی در زمینه علم جغرافیا، مشتمل بر تاریخ جغرافیا، جغرافیای ریاضی و طبیعی به رشته تحریر درآورد و مبانی نقشه های جغرافیایی را بیان کرد. در واقع نخستین شخصی که از واژه «جغرافیا» استفاده کرد، اراتوستن بود.

کتاب جغرافیایی استرابون، دانشمند یونانی که از حدود ۶۳ پیش از میلاد تا حدود ۲۴ پس از میلاد می زیست، سرشار از اطلاعات جغرافیایی دنیای باستان است؛ هم او بود که نخستین گام های تالیف دایره المعارف جغرافیایی جهان را برداشت و ارتباط زندگی انسان با محیط طبیعی وی را بیان کرد و دامنه این علم را از مرزهای ریاضی فراتر برد.

کلودیوس بطلمیوس، منجم و ریاضیدان و جغرافیدان نامدار یونانی که در حدود سده دوم میلادی می زیست، کتاب معروفش مجسطی را به شرح منظومه زمین مرکزی (بعدها به هیات بطلمیوس معروف شد) اختصاص داد و تحقیقات جغرافیایی یونانیان را به اوج خود رسانید.

در دوره دوم یعنی قرون وسطی، دانش جغرافیا همانند سایر علوم دچار سستی و ضعف گردید، اما جغرافیدانان مسلمان در این دوره نقش مهمی در توسعه جغرافیا ایفا کردند.

با آغاز قرون وسطی، خرد به دست فراموشی سپرده و تاریکی و خرافه پرستی بر اروپا مسلط شد و در مقابل نهضت علمی عالم اسلامی آغاز شد و ابن خردادبه، جغرافیدان ایرانی کتاب معروفش المسالك و الممالک را که حاوی فواصل دقیق شهرها و میزان مالیات امپراتوری عباسیان است، به رشته تحریر درآورد و پویندگان مسلمان با استفاده از اطلاعات جغرافیایی خود، راه های ارتباط مشرق زمین را توسعه دادند.

اصطخری، یعقوبی، ابن فضلان، مسعودی، ابودلف ینبوعی، ابن حوقل، مقدسی، ناصر خسرو، یاقوت حموی و ابن بطوطه و غیره را از این گروه دانشمندان باید به شمار آورد.

در دوره رنسانس، با اختراع نقشه های دریایی توسط ایتالیایی ها، بهره گیری از نقشه و نقشه کشی به شکل تجاری وارد جغرافیا شد. این دوره را دوره ماجراجویی و اکتشافات جغرافیایی خوانده اند.

عصر کاوش اروپا در سده های نهم و دهم و یازدهم، جایی که یابندگان اروپایی همانند کریستف کلمب، مارکوپولو و جیمز کوک بسیاری از زمین های جدید را یافتند و محاسبه کردند، اشتیاقی تازه برای ریزه کاری های دقیق جغرافیایی و شالوده نظریه های خام در اروپا باززنده شد. مشکلی که جغرافی دانان و کاوشگران با آن روبه رو شدند، پیدا کردن طول و عرض یک مکان جغرافیایی بود. اگرچه مشکل عرض جغرافیایی مدت ها پیش حل شده بود، ولی طول جغرافیایی هم چنان باز مانده بود؛ توافق بر سر نصف النهار صفر درجه تنها بخشی از مشکل بود. جان هریسون با نوآوری زمان سنج اچ ۴ در سال ۱۱۳۸ خورشیدی مشکل حل کرد، و بعداً در سال ۱۲۶۳ در گردهمایی جهانی مریدین، نصف النهار گرینویچ به عنوان نصف النهار صفر اتخاذ شد.

سفرهای مارکوپولو، جهانگرد ونیزی (حدود ۱۲۵۴ تا حدود ۱۳۲۴ میلادی) توسعه تجارت با خاور زمین و پویش های جغرافیایی را به همراه آورد و کشف قاره آمریکا را موجب شد و بر وسعت اطلاعات جغرافیایی افزود: گرادوس مرکاتور (۱۵۱۲ تا ۱۵۹۴) جغرافیدان فلاندری، نخستین نقشه های جهان نما را تهیه و دوره جدیدی را در علم جغرافیا آغاز کرد.

جغرافیا در سده های دهم و یازدهم و دوازدهم خورشیدی به عنوان یک زمینه دانشی جدا به رسمیت شناخته و بخشی از برنامه درسی دانشگاه های اروپا به ویژه پاریس و برلین شد. گسترش بسیاری از جوامع اطلاعاتی جغرافیایی در سده های دوازدهم و سیزدهم خورشیدی بر پایه جامعه اطلاعاتی جغرافیایی، انجمن جغرافیایی پادشاهی (بریتانیا)، جامعه جغرافیایی روسیه، جامعه جغرافیایی آمریکا و انجمن

جغرافیای ملی (آمریکا) نمایان شد. اثرگذاری امانوئل کانت، الکساندر فون همبولت، کارل ریتز و پول، ویدال دولابلاش را می توان نقطه عطف اصلی جغرافیا در انتقال از فلسفه به علم دانست.

در دوره نوین جغرافیا که حدود دو قرن از عمر آن می گذرد و با جغرافیدانانی نظیر، فون همبولت، کارل ریتز، ویدال دولابلاش و ... پایه گذاری گردید، مباحثی از قبیل تفاوت های مکانی، مباحث فضایی، تحلیل نظام مند پدیده ها و ... وارد جغرافیا گردید.

کارهای الکساندر فون همبولت در ارتباط بین محیط جغرافیایی و پراکندگی و توزیع گیاهان، علم مزبور را به دو بخش عمومی و ناحیه ای تقسیم کرد.

در غرب در طول سده های سیزدهم و چهاردهم، نظم و انضباط جغرافیا دست خوش چهار مرحله اساسی شد: جبر محیط زیست، جغرافیای منطقه ای، انقلاب کمی و جغرافیای انتقادی.

در نیمه اول قرن بیستم، ترکیب عوامل و مشخصات محیطی به طور جداگانه بیشتر در حوزه وحدت ناحیه ای مطالعه می شد، یعنی به جغرافیای ناحیه ای سنتی بیشتر توجه می کردند در این دوره متخصصان جغرافیای انسانی در کشورهای انگلیس، ایالات متحده، آلمان و فرانسه بر جغرافیای ناحیه ای که به همت جغرافیدانان معروف فرانسه، ویدال دولابلاش به پایگاه استواری دست یافته بود تاکید بسیار داشتند. مفهوم و هدف جغرافیا نیز بیشتر از تفکرات جغرافیایی ریچارد هارتشورن تاثیر می پذیرفت که این تفکرات، تفاوت های مکانی پدیده ها و کلیت بخشیدن به پدیده های مکانی را دربر می گرفت، از این رو در آن زمان تحقیق درباره تفاوت های نواحی طبیعی که باعث فعالیت ها و تفاوت های معیشتی و اقتصادی گروه های انسانی می شد، اساس کار جغرافیای ناحیه ای قرار می گرفت.

در نیمه دوم قرن بیستم (۱۹۶۲) با ورود نگرش سیستمی به مطالعات جغرافیایی که توسط ریچارد کورلی صورت گرفت، نگاه های کل گرایانه تقویت گردید. در ادامه با وقوع انقلاب کمی تحولات شگرفی در دانش جغرافیا به وقوع پیوست و مسیرهای تازه ای فراروی مطالعات جغرافیایی قرار گرفت. در

همین دوره بود که برخی جغرافیدانان از بکارگیری قوانین فضایی در سازمان یابی و آرایش پدیده های جغرافیایی دفاع کردند فضا و تأثیرات متقابل فضایی اساس کار جغرافیدانان قرار گرفت.

پس از جنگ جهانی دوم دگرگونی هایی در جغرافیا به وقوع پیوست که در برگیرنده واکنش هایی در برابر فلسفه ها و شیوه های روش شناسی بود، که بدون بدون آگاهی از زمینه ها و ضرورت های برپایی آنها، مطرح و در دهه های پیشین آموزش داده شده بود.

در دهه ۱۹۶۰ با ورود مکتب اکولوژی شهری به علم جغرافیا که توسط جامعه شناسان دانشگاه شیکاگو صورت گرفت، شیوه های تحلیل حوزه های اجتماعی محبوبیت یافت و بدینسان شکل جدیدی از جغرافیای شهری ابداع گردید که هنجارهای خود را از مکتب های کارکرد گرایانه جامعه شناسی وام گرفته بود.

تا سال ۱۹۶۵ دو زمینه اصلی تخصصی و سیستماتیک، یعنی جغرافیای فرهنگی و جغرافیای تاریخی، در روند تحول جغرافیای انسانی مورد بی توجهی قرار گرفتند. با این وجود پیشگامان جغرافیای فرهنگی و جغرافیای تاریخی از دگرگونی های پدید آمده در سایر زمینه ها چندان بی اطلاع نبودند حتی برخی از آنها پیشگامان انقلاب بشمار می رفتند.

در سال ۱۹۷۶ در نتیجه مطالعات برخی جغرافیدانان مسیر تازه ای پیش روی مطالعات جغرافیایی گشوده شد و آن هم اینکه جغرافیا به مثابه علمی مبتنی بر فاصله شناخته شد که موضوع کانونی آن را موقعیت نسبی افراد و مکان ها تشکیل می داد.

امروزه جغرافیا با بکارگیری مفاهیم مهم فضایی نظیر؛ جهت، فاصله و پیوستگی به تحلیل مسائل موجود در جوامع انسانی می پردازند و از این رهگذر توانسته است جایگاه درخور توجهی را در میان علوم مختلف بدست آورد.

در حال حاضر، اساس علم جغرافیا، بر پایه یکسری مفاهیم کلیدی از قبیل، فضا، مکان، زمان و محیط قرار دارد. دانش جغرافیا در حیات نوین خویش مکاتب فکری متعددی را پشت سر گذاشته است. بطوری که با مطالعه جوامع با نگاه داروینیستی و جبر محیطی به سوی امکان گرایی و سپس وارد اندیشه های فضایی و جغرافیای فرهنگی گردیده است. نگاه امروزه جغرافیا به جهان اجتماعی که از آن به فرانواگرایی (post-modernism) تعبیر می گردد، پس از نگرش هایی مانند، انسان گرایی، رفتار گرایی، ساختار گرایی و ... روی داده است.

تا اینکه امروزه، مباحث توسعه پایدار و یا پایداری در امر توسعه بر مطالعات جغرافیایی سایه افکنده است. هر چند روابط محیط از گذشته های دور تا بحال مورد توجه بوده است، اما در پایان قرن نوزدهم میلادی بود که ارنست هگل جانورشناس آلمانی کوشید تا صورتی مدون و علمی به این آموزه ها بدهد. بنابراین می توان ادعا کرد بحث توسعه پایدار و یا روندهای پایداری ریشه در مطالعات زیست شناسان و محیط شناسان دارد.

امروزه علم جغرافیا هماهنگ با دیگر دانش ها به تحولات عظیمی دست یافته و افزون بر شرح سیماهای طبیعی و اقلیمی زمین، فرآورده ها و مردم را تحت بررسی قرار داده و به شاخه های متعددی تقسیم شده است که جغرافیای ریاضی، جغرافیای طبیعی، جغرافیای زیستی، جغرافیای انسانی، جغرافیای اقتصادی، جغرافیای سیاسی، جغرافیای گیاهی، جغرافیای حیوانی، جغرافیای دیرین، جغرافیای نظامی، زمین شناسی، هواشناسی و غیره را می توان از آن جمله محسوب کرد.

در ایران ما نیز افزون بر شخصیت های تاریخی مشهوری چون ابوریحان بیرونی (۳۶۲ تا ۴۴۰ هجری قمری) و حمدالله مستوفی که در سده هشتم هجری قمری می زیسته و هر کدام از خود آثار جاودانه ای به جای گذارده اند، آغاز فعالیت های جغرافیایی در قالب های علمی را باید با گشایش دارالفنون (در سال ۱۲۶۸ هجری قمری) هم زمان دانست و مرد بزرگ تاریخ معاصر ایران یعنی میرزاتقی خان امیرکبیر را بنیانگذار آن به شمار آورد.

اگرچه از جزئیات برنامه تدریس جغرافیا در دارالفنون اثری در دست نیست و از معلمان آن نام و نشانی وجود ندارد ولی وجود فارغ التحصیلانی چون میرزا عبدالغفار نجم الدوله (۱۲۵۵ - ۱۳۲۶) که در هندسه و نقشه برداری و جغرافیا ستاره درخشان آن عصر بود، خود گواه بزرگی بر تاثیرپذیری دارالفنون بر این علم بوده است. از دیگر شخصیت های نامدار این زمان باید از مهندس عبدالرزاق بغایری (۱۲۸۶ تا حدود ۱۳۴۰ هجری قمری) نام برد و او را نیز در ردیف بزرگ ترین و تابناک ترین چهره ها در آموزش و ترویج علم جغرافیا به شمار آورد.

تاسیس دایره جغرافیایی ستاد ارتش در شروع سلطنت پهلوی اول سرآغاز رسمیت بخشیدن عملیات جغرافیایی از سوی دولت ایران است. تدوین فرهنگ جغرافیایی ایران که در دهه ۱۳۲۰ خورشیدی در ده جلد چاپ و منتشر شد، یکی از بهترین آثار این دوره محسوب می شود. ارزش فرهنگ مزبور آن چنان است که پس از گذشت حدود ۶۰ سال همچنان به عنوان یکی از کتاب های مرجع جغرافیایی ایران مورد استفاده است. توسعه و تبدیل دایره جغرافیایی ستاد ارتش به اداره جغرافیایی و بعدها به سازمان جغرافیایی کشور که بعد از انقلاب شکوهمند اسلامی به سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح تغییر نام یافت، به تهیه نقشه سراسری کشور و تدوین فرهنگ های جدید جغرافیایی از یک سو و تاسیس سازمان نقشه برداری که با بنیانگذاری سازمان برنامه در دهه ۱۳۳۰ پا به عرصه فعالیت گذارد و در کنار آن تاسیس سازمان زمین شناسی کشور، بر وسعت عملیات نقشه برداری و جغرافیایی افزود و فارغ التحصیلان رشته جغرافیای دانشکده ادبیات و علوم انسانی (چند سال قبل از انقلاب اسلامی، جغرافیا جزو علوم انسانی محسوب می شد) شمار متخصصان جغرافیایی را به رقم قابل توجهی بسیار بخشید.

با وقوع انقلاب اسلامی و افزایش چشمگیر دانشگاه ها و قرار گرفتن گروه جغرافیا در دانشکده های علوم زمین، شمار فارغ التحصیلان رشته جغرافیا به مرز اشباع رسید و کادر آموزشی این علم در همه رده ها تکمیل شد.

افزون بر سازمان های جغرافیایی و نقشه برداری دولتی و دانشگاهی و بنیاد جغرافیایی وابسته به شهرداری تهران، مؤسسات خصوصی جغرافیایی و کارتوگرافی نیز مورد حمایت قرار گرفتند و سازمان هایی چون مؤسسه سحاب و گیتاشناسی پا به عرصه فعالیت نهادند و آثار ارزشمندی در زمینه های مختلف جغرافیایی تدوین و منتشر کردند و بر شمار کتاب های مرجع مانند جای نامه ها، کوهنامه ها، رودنامه ها، دایره المعارف های جغرافیایی و انواع اطلس ها و نقشه های توریستی و غیره به نحو چشمگیری افزوده شد.

طی نیم قرن اخیر آنچه جامعه از جغرافیا انتظار دارد عبارتست از ارائه دستورالعمل های کاربردی برای هدایت، آمایش و بهبود رابطه انسان و محیط زندگی خود به منظور ایجاد فضای زندگی مناسب انسانی و حفظ محیط زیست انسانی.

۹- تعیین حداقل‌های ساحت جغرافیا

۱- شناخت اجمالی ایران و جغرافیای آن

۲- شناخت جغرافیای جهان اسلام، شهرنشینی، شهرگرایی و شهرسازی اسلامی

۳- شناخت اجمالی جهان، قاره‌ها، تقسیم بندی جهان به توسعه یافته و در حال توسعه و مبنای این تقسیم بندی

۴- دانستن جایگاه شاخه های جغرافیا (طبیعی، انسانی و ...) و ارتباط آن با زندگی فردی و اجتماعی

۵- شناخت پارادایم های فکری حاکم بر جهان و نقش آن در سبک زندگی جوامع

۶- شناخت استعمار و ریشه ها و مبنای فکری جغرافیایی آن

۷- شناخت تأثیر مکاتب مختلف جغرافیایی در خلق چشم اندازهای سیاسی، فرهنگی و اجتماعی

جهان

۸- شناخت جایگاه جغرافیا در سعادت و کمال انسانی

۱۰- تعیین حداقل پیش نیازها برای ساحت جغرافیا

با توجه به اینکه جغرافیا، خود بستری برای سایر علوم می باشد نیازی به پیش نیاز ندارد اما مطالعه

فلسفه، جامعه شناسی، آمار و ریاضی در فهم بهتر جغرافیا تأثیر دارد.

۱۱- انطباق محتوای ساحت جغرافیا با کتب نظام فعلی

در کتب فعلی آموزش و پرورش به جغرافیای عمومی (جغرافیای ارضی و سماوی) پرداخته شده که تنها در معرفی جغرافیا و شناخت ابزار آن مؤثر است و نگرش درستی نسبت به رشته جغرافیا در فرد ایجاد نمی‌کند. در ساحت جغرافیا علاوه بر موارد بالا مکاتب جغرافیایی و شاخه های علم جغرافیا معرفی می‌گردند که به حکمت جو در شناخت دقیق جایگاه این علم در زندگی فردی و اجتماعی او و کسب بینشی عمیق نسبت به افکار و معادلات حاکم بر جهان کمک می‌کند.

۱۲- آسیب شناسی ساحت جغرافیا

در مطالعات جغرافیایی نظریاتی که در رابطه بین انسان و محیط بر نقش محیط تأکید داشته و انسان را مقهور طبیعت می دانند در دام جبر جغرافیایی می افتند.

نظریاتی که انسان را مسلط و حاکم بر طبیعت می دانند زمینه بهره برداری بیش از حد از محیط و نابودی منابع و تخریب محیط زیست را فراهم می آورند.

نظریاتی که بر داروینیسیم تأکید دارند منجر به استعمار جوامع و ملل دیگر و غارت منابع آنان می شوند.

نظریاتی که بر توسعه استوارند منجر به طبقه بندی اجتماعی و فاصله طبقاتی بین جوامع می شوند.

نظریات قائل بر توسعه پایدار، به محدودیت رشد جمعیت می رسند.

تنها در صورتی می توان از آسیب ها به دور ماند که بتوان بر اساس تکوین عالم و تشریح، به معرفی و تنظیم رابطه صحیح بین عالم طبیعت و انسان پرداخت.

۱۳- شیوه های اختصاصی ارائه ی محتوای ساحت جغرافیا

ساحت جغرافیا در دو سطح ارائه می گردد:

سطح ۱: فلسفه علم و تاریخ علم جغرافیا (حداقل دو نیم سال)

سطح ۲: شناخت شاخه های مختلف علم جغرافیا (دو نیم سال)

روش های ارائه ی ساحت:

- گردش علمی در محیط طبیعی و انسان ساخت
- کارگاه (برنامه ریزی و نقشه)
- بازدید
- استفاده از وسایل کمک آموزشی همچون ماکت، نقشه، استریوسکوپ و ...

۱۴- معرفی ارزیابان و تصدیقگران ساحت جغرافیا

ردیف	نام و نام خانوادگی	تخصص
۱	استاد اصغر طاهر زاده	علوم دینی معرفتی
۲	آیت الله جوادی آملی	علوم دینی معرفتی
۳	دکتر حسن بیک محمدی هزاره	جغرافیا و برنامه ریزی شهری و جغرافیا و برنامه ریزی روستایی
۴	دکتر مسعود تقوایی	جغرافیا و برنامه ریزی شهری
۵	دکتر محمد حسین رامشت	ژئومورفوژی
۶	دکتر احمد پور احمد	برنامه ریزی شهری و منطقه ای
۷	دکتر سید اسکندر صیدایی	جغرافیا و برنامه ریزی روستایی
۸	دکتر حمیدرضا وارثی	جغرافیا و برنامه ریزی شهری

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ

و او همان کسی است که شما را از یک تن پدید آورد. پس [برای شما] قرارگاه
و محل امانتی [مقرر کرد]. بی تردید، ما آیات [خود] را برای مردمی که
می فهمند به روشنی بیان کرده ایم.

<سوره انعام آیه ی ۹۸>